

■ CONSULTATIEREACTIE

DATUM: 4 december 2024

ONDERWERP: Reactie consultatie ontwerp-Klimaatplan 2025–2035

Hierbij nemen wij de gelegenheid om te reageren op de consultatie over het ontwerp-Klimaatplan 2025–2035. Allereerst onze vriendelijke dank voor deze mogelijkheid. In haar rol als brancheorganisatie van de pensioensector onderschrijft de Pensioenfederatie de ernst van het klimaatprobleem en van de risico's die daarmee gepaard gaan, de noodzaak van klimaatmitigatie en – adaptatie én de kansen die de energietransitie biedt.

Vraagstukken over klimaat en de energietransitie staan niet op zichzelf. Zij zijn onlosmakelijk verbonden met andere opgaven, zoals het voorkomen en herstellen van biodiversiteitsverlies en het belang van een rechtvaardige transitie ('just transition'). De Pensioenfederatie is blij om te zien dat deze integrale benadering onderdeel uitmaakt van het ontwerp-Klimaatplan.

Wij onderschrijven daarbij met name de zinsnede uit het ontwerpplan die stelt: "Om groen te groeien en onze energieonafhankelijkheid te vergroten moeten we nu de juiste keuzes maken. Met het scheppen van de juiste randvoorwaarden en stabiel overheidsbeleid, houden we vaart in de energietransitie en versnellen we de grondstoffen- en voedseltransitie." Dit brengt ons op het kernpunt van onze inbreng.

'Practice what you preach'

De Pensioenfederatie is ervan overtuigd dat pensioenfondsen nog meer kunnen bijdragen aan de versnelling van de energietransitie in Nederland. Hiervoor is consequent overheidsbeleid resulterend in een stabiel investeringsklimaat een voorwaarde. Het is noodzakelijk dat de overheid de leidende rol neemt om deze stabiliteit te creëren en te handhaven en zich op de korte en lange termijn een partner toont waar men op kan bouwen.

Er bestaan echter fundamentele inconsistenties tussen de klimaatambities en de realiteit, zoals:

- Het niet op orde zijn van de mix van normerende en beprijzende beleidsinstrumenten in combinatie met subsidies.¹ Hierdoor ontstaat een ongelijk speelveld waardoor de fossiele business case vaak aantrekkelijker is dan die voor groene energie;
- Veranderende regelgeving die voor inconsistentie en onzekerheid zorgt en daarmee de transitie vertraagt. Te denken valt hierbij aan marktordeningsvraagstukken in de warmtemarkt.

---

¹ Zie ontwerp-Klimaatplan p. 27.

- De afschaffing van klimaatmaatregelen in het Hoofdlijnenakkoord, zoals het terugdraaien van de aangekondigde verhoogde CO₂-heffing, waardoor een tegenstrijdig signaal wordt uitgezonden.²

De Nederlandse regering heeft zich eerder gecommiteerd aan het Klimaatakkoord van Parijs. Er worden weliswaar nieuwe maatregelen aangekondigd om de doelstelling van 55% CO₂-reductie binnen bereik te krijgen, maar welke dat zijn is op dit moment nog niet bekend. Een consistente en adequate uitvoering van het Klimaatakkoord is behulpzaam voor een stabiel investeringsklimaat.

De overheid als partner

Nederlandse pensioenfondsen zijn bereid om bij te dragen aan de Nederlandse energietransitie. In het kader van hun fiduciaire plicht richting deelnemers kijken zij daarbij of initiatieven en projecten goed en uitlegbaar aansluiten bij hun beleggingsportefeuille. Om meer te kunnen bijdragen dienen er projecten beschikbaar te zijn met een sluitende business case en het juiste risico-rendementsprofiel. Voor met name de zogeheten 'vroege fase' projecten, zoals investeringen in nieuwe technologieën, is het moeilijk om lange termijn risico's en rendementen te voorspellen. Dat betekent vaak dat pensioenfondsen deze projecten zonder risicodragend kapitaal niet kunnen financieren.

De Pensioenfederatie waardeert de actieve betrokkenheid van de overheid om publiek-private samenwerking van de grond te krijgen, maar deze is vaak nog versplinterd en heeft weinig centrale coördinatie en schaal. Wij zien hier een cruciale rol weggelegd voor Invest-NL in het faciliteren, bundelen en coördineren van projecten.

De rol van pensioenfondsen

In januari van ditzelfde jaar hebben wij gereageerd op de contouren van het voorliggende ontwerp-Klimaatplan. Hierin misten we een duidelijke omschrijving van de rol van de financiële sector en deden we daar suggesties voor. Het verheugt ons dat deze rol in het ontwerp-Klimaatplan beter aan bod lijkt te komen en dat private financiering, naast publieke financiering, essentieel wordt genoemd voor het behalen van de klimaatdoelen.

Pensioenfondsen zijn langetermijnbeleggers die voor het halen van hun klimaatdoelen in belangrijke mate afhankelijk zijn van de emissiereductie in de reële economie. In overeenstemming met de toezichtvereisten van DNB en met de vrijwillige afspraken en initiatieven uit de sector brengen zij de financiële- en impactmaterialiteit van klimaatrisico's in hun internationale beleggingsketen in kaart. Zij nemen vervolgens mitigerende maatregelen om de effecten van deze risico's te beperken.

Het Klimaatcommitment

---

² Zie Hoofdlijnenakkoord 2024 - 2028 van PVV, VVD, NSC en BBB. p. 13.

- De klimaataanpak van Nederlandse pensioenfondsen krijgt onder andere vorm in het Klimaatcommitment van de financiële sector.³ Een groot aantal pensioenfondsen heeft dit ondertekend.⁴

Inmiddels is het Klimaatcommitment geëvalueerd en zijn er vervolgspraken gemaakt. Onder andere over de inrichting van financieringstafels begeleid door Invest-NL. Aan deze tafels gaan pensioenfondsen, verzekeraars, banken en vermogensbeheerders aan de slag met concrete financieringsvraagstukken die samenhangen met de Nederlandse energietransitie.

Er zijn reeds verkennende expertsessies georganiseerd over biobased bouwen, warmtenetten en waterstof. Binnenkort wordt gestart met 'flex & opslag', waarbij wordt verkend welke knelpunten en mogelijke oplossingen er in de business case en financiering van batterijen, elektrolyzers, e-boilers en warmtepompen zijn. We zijn goed te spreken over de coördinerende en faciliterende rol die Invest-NL hierin oppakt.

Andere initiatieven van pensioenfondsen

Naast het Klimaatcommitment hebben vrijwel alle bij de Pensioenfederatie aangesloten pensioenfondsen specifieke klimaatbeleidsmaatregelen geïmplementeerd.

Een mooi voorbeeld van een recente investering van pensioenfondsen in de Nederlandse energietransitie is de aangekondigde bouw op de Noordzee van het windpark Noordzeker door ABP.⁵ Dit park heeft een capaciteit van ca. 2 GW, genoeg om ongeveer 8% van de huidige Nederlandse elektriciteitsvraag te vergroenen.

Voorbeelden van klimaatmitigerende maatregelen zijn gezamenlijke engagementgesprekken met emissie-intensieve bedrijven over hun transitiepad door Climate Action 100+, een samenwerkingsverband van financiële instellingen.⁶ Of GREEN, een netwerk van financiële instellingen dat zich via gezamenlijke engagement inzet om de CO₂ uitstoot van vastgoed in lijn te brengen met het klimaatakkoord van Parijs.⁷

Alsmede de afronding, begin 2024, van een tweejarig engagementprogramma gericht op olie- en gasbedrijven door PFZW, resulterend in een

---

³ Klik [hier](#) voor meer uitleg over het Klimaatcommitment.

⁴ Klik [hier](#) voor de lijst met ondertekenaars van het Klimaatcommitment.

⁵ In samenwerking en windparkontwikkelaar SSE Renewables.

⁶ Nederlandse pensioenfondsen die meedoen in dit samenwerkingsverband zijn ABP, Ahold Delhaize Pensioen, BPL Pensioen, Pensioenfonds Hoogovens, PMT, SPIN, PME, Rabobank Pensioenfonds, Rail&OV, Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf, Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie, Pensioenfonds PBG. Daarnaast neemt PGGM Investments deel namens PFZW.

⁷ Nederlandse pensioenfondsen die meedoen in dit samenwerkingsverband zijn Pensioenfonds Detailhandel, Philips Pensioenfonds, BPF Schilders, Nedlloyd Pensioenfonds, Pensioenfonds Achmea, PME, PMT, ABP, Stichting Pensioenfonds Hoogovens, BPF Bouw en Pensioenfonds Gasunie.

- beargumenteerde keuze vóór bedrijven met een overtuigende klimaatstrategie en de verkoop van andere belangen.⁸

Tot slot

We zijn verheugd dat het kabinet met dit Klimaatplan de ambitie uit het Hoofdlijnenakkoord ('we houden ons aan de bestaande afspraken') verder uitwerkt. Pensioenfondsen kunnen en willen een rol blijven spelen in het realiseren van de Nederlandse klimaatplannen. We kijken uit naar een verdere samenwerking met de Nederlandse overheid om te bouwen aan een goed pensioen in een duurzame wereld.

---

⁸ Zie de website van PFZW: [Onze beleggingskeuzes](#).